

Obsah

Zkratky, symboly a převodní faktory	12
Úvodem	19
Předmluva k českému vydání	21
1 Životní prostředí rostlin	23
1.1 Hydrosféra	23
1.2 Atmosféra	23
1.3 Litosféra a půda	25
1.4 Ekosféra	25
1.5 Rostlina v ekosystému	26
1.5.1 Ekosystém jako soustava ekologických účinků	26
1.5.2 Výměna látek a přenosy energie	27
1.5.2.1 Trofické složky ekosystému	27
1.5.2.2 Potravní řetězec, potravní síť a tok energie	27
1.5.2.3 Látkové koloběhy	28
1.5.3 Přenos informací a regulace	29
1.5.3.1 Biotická interference	29
1.5.3.2 Autoregulace a dynamická rovnováha v ekosystému	30
1.5.3.3 Schopnost ekologických soustav snášet zátěž	30
2 Záření a teplota: energie, informace, stres	32
2.1 Záření	32
2.1.1 Záření v atmosféře	32
2.1.1.1 Oslabování záření atmosférou	32
2.1.1.2 Distribuce záření v rostlinném pokryvu	33
2.1.1.3 Radiační klima ve vodách	36
2.1.2 Absorpce záření rostlinami	37
2.1.3 Záření a život rostliny	40
2.1.3.1 Přímé účinky záření	40
2.1.3.2 Adaptace rostlin k lokálnímu radiačnímu klimatu	44
2.2 Teplota	46
2.2.1 Energetická bilance	47

2.2.1.1	Bilance záření – zdroj tepelné energie	47
2.2.1.2	Tepelná bilance rostlinného pokryvu	47
2.2.1.3	Teplotní klima porostu	55
2.2.2	Účinky teploty na životní procesy v rostlinách	56
2.2.2.1	Rozmezí teplot pro udržení života a funkční rozmezí teplot	56
2.2.3	Teplotní meze pro život rostlin	61
2.2.3.1	Extrémní hodnoty teplot na zemi	61
2.2.3.2	Meze existence rostlin a schopnost rostlin přežít	62
2.2.3.3	Účinky teplotního stresu a odumírání buněk způsobené horkem nebo zimou	63
2.2.3.4	Teplotní odolnost	65
2.2.3.5	Konstituční typy odolnosti vůči horku a chladu	73
2.3	Periodicita	82
2.3.1	Klimatické rytmy	82
2.3.2	Rytmy aktivity	84
2.3.2.1	Vliv diurnálního rytmu na životní procesy	84
2.3.2.2	Sezonalita růstu a vývoje	85
2.3.3	Synchronizace růstu s klimatickými rytmy	93
2.3.3.1	Fenologie	96
2.3.3.2	Fenometrie	104
3	Využívání uhlíku a produkce sušiny	106
3.1	Buněčný metabolismus uhlíku	106
3.1.1	Fotosyntéza	106
3.1.1.1	Fotochemický proces (přeměna energie)	106
3.1.1.2	Fixace a redukce oxidu uhličitého (přeměna látek)	108
3.1.2	Fotorespirace	115
3.1.3	Katabolické procesy	116
3.1.3.1	Glykolýza a mitochondriální dýchání	117
3.1.3.2	Oxidační pentózafosfátový cyklus	118
3.2	Výměna CO ₂ u rostlin	118
3.2.1	Výměna oxidu uhličitého a kyslíku jako difúzní proces	118
3.2.1.1	Rychlost difúze	119
3.2.1.2	Koncentrační gradient	119
3.2.1.3	Difúzní dráha a odpory pro přenos CO ₂ v listu	122
3.2.1.4	Regulace výměny plynů průduchy	125
3.2.2	Fotosyntetická kapacita a specifická aktivita dýchání	129
3.2.2.1	Fotosyntetická kapacita	129
3.2.2.2	Specifická aktivita mitochondriálního dýchání	132
3.2.2.3	Koeficient účinnosti fotosyntézy	133
3.2.2.4	Vliv stupně vývoje a stavu aktivity rostliny na dýchání a fotosyntetickou kapacitu	135
3.2.3	Vliv vnějších faktorů na výměnu CO ₂	137
3.2.3.1	Závislost čisté fotosyntézy na světle	138
3.2.3.2	Závislost fotosyntézy a dýchání na teplotě	148
3.2.3.3	Výměna CO ₂ a zásobování vodou	160
3.2.3.4	Výměna CO ₂ a minerální výživa	165
3.2.3.5	Souhra vnějších faktorů působících na výměnu CO ₂	168

3.2.4	Bilance výměny plynů	171
3.2.4.1	Časový faktor	172
3.2.4.2	Zelené a nezelené části rostlinných těl	174
3.2.4.3	Celková bilance CO ₂	174
3.3	Hospodaření rostliny s uhlíkem	176
3.3.1	Produkce sušiny	176
3.3.2	Využívání asimilátů a rychlost růstu	179
3.3.2.1	Planktonní řasy	179
3.3.2.2	Jednoleté rostliny	179
3.3.2.3	Vytrvalé byliny	181
3.3.2.4	Stromy	183
3.3.3	Přemísťování asimilátů	185
3.4	Hospodaření s uhlíkem v rostlinných společenstvech	186
3.4.1	Produkce porostů	186
3.4.2	Bilance uhlíku v rostlinných společenstvech	189
3.4.2.1	Produkční rovnice	189
3.4.2.2	Podíl ztrát způsobených dýcháním	189
3.4.2.3	Ztráty opadem a spásáním a jejich účinek na hospodaření s uhlíkem v rostlinných společenstvech	191
3.4.3	Čistá primární produkce rostlinného pokryvu Země	198
3.4.4	Přeměna energie vegetací	201
4	Využití a koloběhy minerálních prvků	203
4.1	Půda jako zdroj rostlinných živin	204
4.1.1	Minerální živiny v půdě	204
4.1.1.1	Sorpční vazba a výměna iontů v půdě	204
4.1.2	Půdní reakce (pH)	205
4.1.2.1	Půdní pH a přístupnost živin	205
4.1.2.2	Půdní reakce a rostliny	206
4.2	Úloha minerálních živin v rostlinném metabolismu	207
4.2.1	Příjem minerálních živin	207
4.2.1.1	Odběr iontů živin z půdy	207
4.2.1.2	Příjem iontů kořeny	209
4.2.1.3	Příjem iontů do buňky	209
4.2.2	Translokace minerálních látek v rostlině	210
4.2.3	Využívání a ukládání minerálních látek v rostlině	211
4.2.3.1	Inkorporace živin	216
4.2.3.2	Obsah popelovin v sušině a složení rostlinného popela	217
4.2.3.3	Požadavky rostlin na živiny a nadbytečné minerální látky	219
4.2.4	Vylučování minerálních látek	220
4.3	Využití a metabolismus dusíku	221
4.3.1	Dusíkový metabolismus vyšších rostlin	221
4.3.1.1	Příjem dusíku	221
4.3.1.2	Asimilace dusíku	221
4.3.1.3	Rozdělení dusíku v rostlině	224
4.3.1.4	Vylučování dusíku	226

4.3.2	Fixace dusíku mikroorganismy	226
4.3.2.1	Nesymbiotická fixace dusíku	226
4.3.2.2	Symbiotická fixace dusíku	228
4.4	Minerální metabolismus ve vztahu ke stanovišti	229
4.4.1	Kalcikolní a kalcifugní rostliny	229
4.4.2	Rostliny slaných stanovišť	232
4.4.2.1	Vlastnosti stanovišť	232
4.4.2.2	Působení zvýšené koncentrace solí na rostliny	233
4.4.2.3	Odolnost rostlin k solím	236
4.4.2.4	Regulace obsahu solí u halofytů	237
4.4.3	Rostliny na půdách bohatých těžkými kovy	241
4.5	Toxické účinky látek znečišťujících prostředí	245
4.5.1	Toxické látky v prostředí	245
4.5.2	Poškození rostlin ve znečištěném prostředí	246
4.5.3	Odolnost ke znečištění prostředí a bioindikátory znečištění	248
4.6	Minerální bilance a koloběhy v rostlinných společenstvech	253
4.6.1	Minerální bilance rostlinného společenstva	253
4.6.2	Koloběh minerálních živin mezi rostlinami a půdou	256
5	Vodní provoz	258
5.1	Poikilohydrické a homoiohydrické rostliny	258
5.2	Vodní provoz rostlinné buňky	260
5.2.1	Voda v buňce	260
5.2.2	Vodní potenciál rostlinných buněk	262
5.2.3	Vodní potenciál a přemísťování vody v buňce	262
5.3	Absorpce, transpirace a vodní bilance rostliny	265
5.3.1	Příjem vody	266
5.3.1.1	Přímý příjem vody stélkami a prýty	266
5.3.1.2	Příjem vody z půdy	266
5.3.2	Přemísťování vody	271
5.3.2.1	Dráha pohybu vody v rostlině	271
5.3.2.2	Rostlina v gradientu vodního potenciálu mezi půdou a atmosférou	272
5.3.2.3	Intenzita transpiračního proudu	274
5.3.3	Výdej vody rostlinami	276
5.3.3.1	Výpar vody z vlhkých povrchů	276
5.3.3.2	Transpirační povrchy rostlin	277
5.3.3.3	Transpirace jako difúzní proces	277
5.3.3.4	Transpirační schopnost a maximální transpirace v terénních podmínkách	279
5.3.3.5	Proměnlivost rychlosti transpirace	283
5.3.3.6	Transpirace a výměna CO ₂	284
5.3.4	Vodní bilance rostliny	288
5.3.4.1	Vodní bilance jako pohyblivá rovnováha	288
5.3.4.2	Určování vodní bilance	289
5.3.5	Vodní bilance různých typů rostlin	291
5.3.6	Vodní bilance v období sucha	297

5.3.6.1	Sucho jako faktor vyvolávající stres	297
5.3.6.2	Omezování spotřeby vody v období sucha	301
5.3.6.3	Účinky zimního sucha	304
5.3.7	Odolnost vůči suchu	305
5.3.7.1	Xerofyty vyhýbající se suchu	306
5.3.7.2	Schopnost oddálit vysušení	306
5.3.7.3	Schopnost snášet vysušení	310
5.3.7.4	Specifická doba přežití	313
5.3.7.5	Index relativního sucha	313
5.4	Hospodaření s vodou v rostlinných společenstvech	316
5.4.1	Vodní bilance porostů	316
5.4.1.1	Rovnice vodní bilance	316
5.4.1.2	Dostupné srážky	317
5.4.1.3	Evapotranspirace porostu	319
5.4.1.4	Odtok a prosakování vody půdou	324
5.4.1.5	Dodatečné zásobování rostlinného pokryvu vodou	325
6	Závěrečný souhrn	326
6.1	Analýza ekologických faktorů	327
6.2	Specifické rysy ekologické metodologie	330
6.3	Syntéza dat, ekologické modely a počítačové simulace	331
	Literatura	333
	Věcný rejstřík	356